

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny w składzie:

<i>Przewodniczący</i>	<i>SSA Jan Sokulski</i>
<i>Sędziowie:</i>	<i>SA Anna Pelc (spraw.)</i> <i>SA Grażyna Demko</i>
<i>Protokolant:</i>	<i>st. sekr. sądowy Aleksandra Szubert</i>

po rozpoznaniu w dniu 8 listopada 2012 r. na rozprawie

sprawy z powództwa **M. H.**

przeciwko (...) **S.A. w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 12 kwietnia 2012 r., sygn. akt I C 681/11

I. **z m i e n i a** zaskarżony wyrok w pkt I w ten sposób, że **o d d a l a** powództwo o odszkodowanie,

II. **u c h y l a** zaskarżony wyrok w pozostałym zakresie (pkt II, III, IV i V) i w tej części sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Rzeszowie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Powódka M. H. poszkodowana wskutek wypadku komunikacyjnego, powołując się na wyrok Sądu Wojewódzkiego w Rzeszowie z dnia 15 czerwca 1994 r. sygn. akt I C 571/93, zasądający na jej rzecz in solidum od pozwanego (...) S.A Inspektorat w S. i sprawcy wypadku, renty miesięcznej w kwocie 4.000.000 zł przed denominacją i ustalającego odpowiedzialność na przyszłość pozwanych – ubezpieczyciela i sprawcy za następstwa wypadku jakiemu uległa 20 września 1992 r. – domagała się zasądzenia od pozwanego (...) S.A. w W. kwoty 9.245,39 zł tytułem odszkodowania z tytułu poniesionych kosztów związanych z robotami budowanymi polegającymi na likwidacji barier architektonicznych i przystosowaniem mieszkania powódki dla potrzeb osoby niepełnosprawnej, kwoty 101.355,78 zł tytułem skapitalizowanej renty za zwiększone potrzeby za okres od 1 grudnia 2007 r. do 30 czerwca 2011 r. oraz bieżącej miesięcznej renty z tytułu zwiększonych potrzeb w wysokości 2.265,74 zł od dnia 1 lipca 2011 r.

Roboty budowlane wykonane były na podstawie umowy z dnia 10 czerwca 2008 r., a roboty budowlano – instalacyjne na podstawie umowy z dnia 15 czerwca 2001 r. w okresie od czerwca do sierpnia 2001 r., a od czerwca do lipca 2010 r. powódka systemem gospodarczym wykonała ułożenie kostki brukowej. Według powódki 10 letni względnie 20 letni termin przedawnienia roszczeń rozpoczął swój bieg od daty zakończenia wymienionych robót.

Podstawą ustalenia wysokości renty w wymienionym wyroku Sądu Wojewódzkiego była całkowita utrata przez powódkę zdolności do pracy zarobkowej (w dacie wypadku miała wyuczony zawód pielęgniarki) oraz istnienie zwiększonych potrzeb związanych z koniecznością sprawowania stałej opieki osób trzecich, ze względu na niemożność samodzielnego poruszania się i wykonywania podstawowych czynności.

Uzasadniając żądanie zasądzenia skapitalizowanej renty, powódka zakwestionowała jej wysokość według waloryzacji dokonanej przez ubezpieczyciela decyzją z dnia 16 marca 2010 r. do kwoty 687,90 zł, twierdząc, że renta ta winna wynosić 3.000 zł, a waloryzacja nie uwzględnia aktualnej kwoty należnej z tytułu opieki osób trzecich, zarówno z uwagi na pogorszenie się stanu zdrowia powódki wymagającego zwiększenia godzin opieki dziennej do 10, jak też podwyższenia stawki godzinowej z tytułu opieki do 10 zł.

Licząc więc opiekę w wymiarze 10 godzin na dobę po 10 zł za godzinę miesięczne koszty poniesione z tego tytułu wynoszą 3.000 zł, co za okres dochodzony pozewem składa się na kwotę 129.000 zł, po odliczeniu zaś wypłaconej na rzecz powódki przez pozwanego kwoty 27.644,22 zł daje dochodzoną kwotę 101.355,78 zł.

Z kolei uwzględniając przyznaną przez ubezpieczyciela od dnia 1 lipca 2011 r. miesięczną bieżącą rentę z tytułu zwiększonych potrzeb w związku z opieką osób trzecich w wysokości 734,26 zł, powódka dochodzi różnicy między żadaną, a otrzymaną rentą (3.000 zł – 734,26 zł) tj. kwoty 2.265,74 zł.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa zarzucając, że roszczenie o zapłatę kwoty 9.245,39 zł tytułem odszkodowania za koszty poniesione w związku z robotami wykonanymi celem przystosowania mieszkania i otoczenia dla potrzeb powódki jako osoby niepełnosprawnej, uległo przedawnieniu z powodu upływu 10 letniego okresu przedawnienia, liczonego od daty prawomocności wyroku Sądu Wojewódzkiego z dnia 15 czerwca 1994 r. przy założeniu, że termin ten liczony od daty popełnienia przestępstwa uległ przerwaniu w skutek wytoczenia przez powódkę powództwa w sprawie sygn. akt I C 571/93 i rozpoczął swój bieg na nowo od uprawomocnienia się wymienionego wyżej wyroku.

Co do skapitalizowanej renty pozwany zarzucił, że na podstawie opinii wydanych przez konsultantów medycznych (...) SA – neurochirurga i ortopedy przyjął, iż powódka wymaga opieki osób trzecich przez 5 godzin na dobę, a stawkę godzinową ustalił dzieląc minimalne wynagrodzenie za pracę netto, przy założeniu, że była wykonywana przez 21 dni w miesiącu w wymiarze 8 godzin dziennie co dawało kwotę 5,06 zł za 1 godzinę opieki i ostatecznie skapitalizowaną rentę z tytułu opieki wypłacił powódce w kwocie 27.644,22 zł.

Podwyższając zaś rentę bieżącą na zwiększone potrzeby uwzględniono stawkę godzinową w wysokości 6,14 zł.

W ocenie Sądu Okręgowego, skoro Sąd Wojewódzki w Rzeszowie wyrokiem z dnia 15 czerwca 1994 r. ustalił odpowiedzialność pozwanego na przyszłość za skutki wypadku, to powódce przysługuje roszczenie tytułem odszkodowania za poniesione koszty związane z robotami budowlanymi. Roszczenie to w dacie wytoczenia powództwa nie uległo przedawnieniu, bowiem nie upłynął 10 letni termin przedawnienia liczony od daty wykonania robót.

Zasadne było również – w ocenie Sądu – żądanie zasądzenia wskazanych w pozwie kwot tytułem zwiększonych potrzeb w formie skapitalizowanej renty oraz podwyższenia tej renty do wysokości wskazanej przez powódkę, co znajdowało potwierdzenie w opinii sporządzonej przez biegłą z zakresu pielęgniarstwa.

Wobec powyższego wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2012 r. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powódki dochodzoną kwotę na podstawie art. 444 § 1 (odszkodowanie za roboty remontowe) i art. 444 § 2 kc (renta) z odsetkami od dat wskazanych w pozwie i kosztami zastępstwa procesowego.

W apelacji od tego wyroku pozwany zarzucił:

- sprzeczność ustaleń faktycznych z treścią zgromadzonego materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że powódka wymaga opieki w wymiarze wskazanym w pozwie oraz że przeprowadzone w roku 2001 i 2008 roboty budowlane pozostają w związku przyczynowo – skutkowym ze stanem zdrowia powódki po wypadku,
- naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 442 § 2 kc w brzmieniu obowiązującym przed dniem 10 sierpnia 2007 r. poprzez przyjęcie, że roszczenie powódki o zwrot kosztów robót budowlanych nie uległo przedawnieniu; art. 481 kc w zw. z art. 14 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych poprzez zasądzenie odsetek za okres, w którym pozwany nie pozostawał w opóźnieniu ze spełnieniem poszczególnych świadczeń pieniężnych; art. 444 § 2 kc poprzez przyznanie powódce renty z tytułu zwiększonych potrzeb w wysokości wskazanej w pozwie, pomimo istnienia dowodów pozwalających na poczynienie odmiennych ustaleń,
- naruszenie przepisów postępowania cywilnego tj. art. 233 § 1 w zw. z art. 278 i następne kpc oraz art. 244 i następne kpc, art. 231 kpc poprzez oparcie ustaleń faktycznych całkowicie na podstawie treści opinii biegłego z zakresu pielęgniarstwa bez dokonania przez Sąd samodzielnych ustaleń stanu faktycznego sprawy; art. 233 § 1 kpc poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i dokonanie ustaleń sprzecznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, poprzez poczynienie ustaleń odmiennych od treści opinii biegłego, z której wynika, że powódka wymaga opieki w wymiarze 9 godzin na dobę; art. 6 kc w zw. z art. 232 kc poprzez naruszenie reguł dotyczących rozłożenia ciężaru dowodu i uwzględnienie powództwa w zakresie odszkodowania pomimo, że strona powodowa nie udowodniła faktów potwierdzających jego zasadność, w szczególności w zakresie istnienia związku przyczynowego pomiędzy poniesionymi przez powódkę kosztami robót budowlanych a odczuwalnymi do chwili obecnej skutkami wypadku; art. 328 § 2 kpc poprzez niewskazanie faktów przemawiających za przyjęciem, że zachodziła konieczność przeprowadzenia robót budowlanych w mieszkaniu powódki oraz że między pracami budowlanymi, a stanem zdrowia powódki zachodził związek przyczynowo – skutkowy.

Wskazując na powyższe pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa, względnie o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

W szczególności pozwany zarzucił, że Sąd przyjął, iż powódka wymaga opieki 10 godzin na dobę, mimo, że biegła określiła zakres opieki na 9 godzin na dobę, a i ten czas, w świetle zeznań świadka B. C. wymagał korekty.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Podkreślenia wymaga, że spór – co do renty za zwiększone potrzeby – sprowadzał się do ustalenia, czy renta z tytułu pomocy osób trzecich (skapitalizowana i bieżąca) odpowiada w pełni – jak zarzucał pozwany – zwiększonym potrzebom w zakresie wskazanym przez powódkę.

Rozstrzygnięcie powyższej kwestii wymagało m. in. przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego ds. pielęgniarstwa i dowód ten Sąd Okręgowy przeprowadził.

Trafnie jednak zarzucił apelujący, że opinia biegłego jest jednym z dowodów i podlega ocenie przez Sąd, zgodnie z art. 233 § 1 kpc.

Sąd nie może zatem oprzeć oceny opinii wyłącznie na podstawie jej konkluzji, lecz powinien sprawdzić poprawność poszczególnych elementów składających się na trafność jej wniosków końcowych (komentarz do art. 278 kpc – cz. I postępowanie rozpoznawcze pod red. Tadeusza Erecińskiego wyd. 3 Lexis Nexis Wielkie Komentarze).

W rozpatrywanej sprawie Sąd Okręgowy czynności tej nie wykonał, a stwierdzenie że wyrok opiera o treść ustaleń biegłej co do ilości czasu koniecznego na opiekę nad powódką świadczy o pobieżnym zapoznaniu się z opinią skoro biegła wymiar czasu ustaliła na 9 godzin, a Sąd przyjął 10 godzin.

Trafny jest również zarzut apelacji, że czas opieki wskazany przez biegłą w opinii winien być skonfrontowany z czasem określonym przez osoby sprawujące bezpośrednią opiekę nad powódką w szczególności pod kątem ustalenia czy wykonywanie pewnych czynności np. zakupów, przygotowywania posiłków, sprzątanie, wymaga odrębnego czasu, czy też – i w jakim zakresie – odbywa się w ramach czasu poświęconego na konieczne czynności związane z prowadzeniem domu.

Zasadnie również zarzuca apelujący, że okres w którym pozwany pozostawał w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia rentowego nie uwzględnia przepisu art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach majątkowych (...) z uwagi na konieczność zasięgnięcia przez ubezpieczyciela konsultacji medycznej – okoliczności tej Sąd Okręgowy nie wyjaśnił.

W ocenie Sądu Apelacyjnego na uwzględnienie zasługuje zarzut apelacji co do naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 328 § 2 kpc, uzasadnienie wyroku bowiem nie odpowiada wymogom tego przepisu ze względu na swą lakoniczność i ogólnikowość.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny uznając, że nie została rozpoznana przez Sąd Okręgowy istota sprawy co do żądania obejmującego rentę z tytułu zwiększonych potrzeb uchylił zaskarżony wyrok w części obejmującej pkt II, III, IV i V i przekazał sprawę w tym zakresie Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, celem uzupełnienia postępowania o w/w ustalenia w tym zakresie, a ponadto o wyjaśnienie podstawy i prawidłowości odliczenia przez pozwanego od renty kwoty zasiłku pielęgnacyjnego ZUS (k. 62), odliczonego przez pozwanego, co będzie miało istotne znaczenie wobec konieczności określenia renty w wysokości skorygowanej przez Sąd.

Sąd Apelacyjny podziela również zarzut pozwanego co do przedawnienia roszczenia dochodzonego tytułem odszkodowania za poniesione nakłady (roboty budowlane i budowlano – instalacyjne, wykonanie kostki brukowej) w ogólnej kwocie 9.245,39 zł.

W niniejszej sprawie – jak trafnie wskazał pozwany – zastosowanie znajduje art. 442 § 2 kc zgodnie z którym jeżeli szkoda wynikła ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dziesięciu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Uchylenie tego przepisu i dodanie art. 442¹ zmieniającego termin 10 letni na 20 letni nastąpiło art. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. nr 80, poz. 538) przy czym stosownie do art. 2 wymienionej ustawy do roszczeń o których mowa w art. 1 powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, a według przepisów dotychczasowych nieprzedawnionych, stosuje się art. 442² kc.

Nie budzi wątpliwości, że roszczenie powódki powstało po wydaniu wyroku z dnia 15 czerwca 1994 r. i nie było – z oczywistych względów – jako roszczenie przyszłe objęte żądaniem pozwu, jest jednak nowym roszczeniem wynikającym z wypadku komunikacyjnego.

Stosownie do uchwały z dnia 21 maja 1981 r. III CZP 57/80 Sądu Najwyższego w składzie 7 sędziów, wpisanej do księgi zasad prawnych (OSNCP 1982, nr 1, poz.1) wytoczenie powództwa o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym przerywa bieg dziesięcioletnich terminów przedawnienia przewidzianych w art. 442 kc także co do roszczeń przyszłych nie objętych żądaniem pozwu, jeżeli możliwość ich powstania w przyszłości wynika z faktów

przytoczonych przez powoda. Po tej przerwie przedawnienie co do roszczeń przyszłych biegnie – zgodnie z art. 124 § 2 kc – na nowo od daty uprawomocnienia się wyroku ustalającego odpowiedzialność pozwanego na przyszłość.

Dziesięcioletni termin przedawnienia roszczenia o zwrot kosztów remontu i robót budowlanych rozpoczął zatem swój bieg od uprawomocnienia się wyroku z 15 czerwca 1994 r. – wprawdzie dokładna data nie jest znana, należy jednak przypuszczać, że miało to miejsce w 1994 r. – upływał zatem w 2004 r. Z powództwem o zasądzenie kwoty 9.245,39 zł powódka wystąpiła w czerwcu 2011 r., a więc kilka lat od upływu terminu przedawnienia.

Z tych względów zaskarżony wyrok należało w pkt I zmienić na podstawie art. 386 § 1 kpc i oddalić powództwo.

O kosztach postępowania za obie instancje orzeknie Sąd Okręgowy stosownie do art. 108 § 2 kpc.

As.